Hallituksen esitys eduskunnalle taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi New Yorkissa joulukuussa 2008 tehdyn taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan, joka koskee oikeutta tehdä valituksia YK:n taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitealle väitetyistä yleissopimuksen takaamien oikeuksien rikkomisista.

Pöytäkirjan mukaan sopimusvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvilla henkilöillä ja henkilöryhmillä on oikeus tehdä valituksia, jos nämä katsovat sopimusvaltion loukanneen heidän yleissopimuksella tunnustettuja oikeuksiaan. Pöytäkirja sisältää yksityiskohtaiset määräykset valitusten tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä ja niiden varsinaisesta käsittelystä. Jos komitea tutkii valituksen, se antaa kannanottonsa ja voi myös antaa suosituksia. Vastaajavaltion tulee kertoa komitealle toimista, joihin se on ryhtynyt mainittujen kannanottojen ja suositusten johdosta.

Pöytäkirjassa määrätään myös valtiovalituksista, joissa sopimusvaltio väittää, ettei toinen sopimusvaltio täytä yleissopimuksen mukaisia velvoitteitaan. Pöytäkirjan osapuolena oleva valtio voi milloin tahansa tunnustaa komitean toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä tällaisia valituksia. Suomen tarkoituksena on antaa tätä koskeva selitys.

Lisäksi pöytäkirjan mukaan komitealla on mahdollisuus tutkintamenettelyyn. Komitea voi tutkia tietoja, joiden mukaan sopimusvaltion toimesta näyttäisi tapahtuneen yleissopimuksen mukaisten oikeuksien vakavia tai järjestelmällisiä loukkauksia. Tutkintaan voi sisältyä myös käynti sopimusvaltion alueella. Käsiteltyään tutkinnan tulokset komitea toimittaa ne kyseiselle sopimusvaltiolle mahdollisten kommenttiensa ja suositustensa kanssa. Pöytäkirjan osapuolena oleva valtio voi milloin tahansa tunnustaa komitean tutkintamenettelyyn liittyvän toimivallan. Suomen tarkoituksena on antaa tätä koskeva selitys.

Suomi allekirjoitti pöytäkirjan syyskuussa 2009. Pöytäkirja ei ole vielä tullut kansainvälisesti voimaan.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin pöytäkirjakin.

296068

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ ... 1
SISÄLLYS ... 2
YLEISPERUSTELUT ... 3
1 JOHDANTO ... 3
2 NYKYTILA ... 3
2.1 TSS-sopimuksen valvonta ja TSS-komitea ... 3
2.2 Yksilövalitukset ... 3
2.3 Muut sopimukset jotka sisältävät TSS-oikeuksia ... 5
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET ... 5
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET ... 6
4.1 Taloudelliset vaikutukset ... 6
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan ... 6
4.3 Vaikutukset yksilön asemaan ... 6
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset ... 7
5 ASIAN VALMISTELU ... 7
5.1 Sopimusneuvottelut ... 7
5.2 Kansallinen valmistelu ... 7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT ... 8
1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön ... 8
2 Lakiehdotuksen perustelut ... 12
3 Voimaantulo ... 12
4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys ... 12
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ... 12
4.2 Käsittelyjärjestys ... 14
LAKIEHDOTUKSET ... 15
taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ... 15
SOPIMUSTEKSTI ... 16

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

YK:ssa vuonna 1966 hyväksytty taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (SopS 6/1976; jäljempänä TSS-sopimus/yleissopimus) tuli Suomessa voimaan 3 päivänä tammikuuta 1976. Yleissopimukseen sisältyy muun muassa työhön ja työoloihin, terveyteen, tyydyttävään elintasoon, koulutukseen ja kulttuuriin liittyviä oikeuksia. Sen on ratifioinut tai siihen on liittynyt elokuuhun 2012 mennessä 160 valtiota ja 70 valtiota on allekirjoittanut sen. Yleissopimuksen toteutumista valvotaan sopimuspuolten määräajoin laatimien raporttien kautta. Määräaikaisraporteissa selostetaan niitä toimenpiteitä, joihin on ryhdytty sopimusvelvoitteiden toteuttamiseksi.

Ihmisoikeusyleissopimusten toimeenpanoa valvotaan eriasteisin toimin. Ensinnäkin sopimuspuolet valvovat keskenään sopimusvelvoitteiden täytäntöönpanoa esimerkiksi sopimuspuolten komiteoissa tai YK:n ihmisoikeusneuvostossa tapahtuvan yleismaailmallisen määräaikaistarkastelun (Universal Periodic Review) puitteissa. Kaikkiin kansainvälisiin yleissopimuksiin liittyy myös raportointivelvollisuus, joiden mukaan sopimusvaltiot toimittavat määräajoin raportteja yleissopimusten valvontaa varten perustettujen erityisten sopimusvalvontaelinten tarkasteltavaksi. Useimmilla sopimusvalvontaelimillä on myös yleissopimuksella tai pöytäkirjalla perustettu toimivalta käsitellä valtiovalituksia, joiden nojalla ne tutkivat sopimusvaltioiden toisistaan tekemiä sopimusvelvoitteiden väitettyjä loukkauksia koskevia ilmoituksia. Lisäksi keskeisimpiin yleissopimuksiin on laadittu järjestelmä, jolla annetaan yksityisille henkilöille sekä toisille sopimusvaltioille oikeus tehdä valituksia sopimuksen toimeenpanoa valvovalle komitealle väitetyistä yksittäisistä sopimusloukkauksista.

2 Nykytila

2.1 TSS-sopimuksen valvonta ja TSS-komitea

Taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea (jäljempänä TSS-komitea) valvoo TSS-sopimuksen täytäntöönpanoa. TSS-komitea on perustettu 28 päivänä toukokuuta 1985 hyväksytyllä YK:n talous- ja sosiaalineuvoston päätöslauselmalla (E/RES/1985/17). Se koostuu 18 riippumattomasta sopimusvaltioiden valitsemasta asiantuntijasta, jotka on valittu neljän vuoden toimikaudeksi. Komiteassa ei ole ollut suomalaista jäsentä.

Sopimusvaltioilla on yleissopimuksella perustettu velvollisuus toimittaa TSS-komitealle määräaikaisraportit TSS-sopimukseen sisältyvien velvoitteiden kansallisesta täytäntöönpanosta. Raportteihin tulee sisällyttää ne toimenpiteet, joihin valtio on ryhtynyt, sekä niitä edistysaskeleita, jotka se on saavuttanut sopimusvelvoitteiden noudattamisessa. TSS-komitea tutkii määräaikaisraportit julkisissa suullisissa istunnoissaan. Sopimukseen liittyneiden valtioiden edustajilla on oikeus olla läsnä sekä osallistua vuoropuheluun TSS-komitean käsitellessä raportteja. TSS-komitea voi pyytää sopimusvaltioita toimittamaan lisätietoja raportista ilmenevien tietojen lisäksi. TSS-komitea ottaa lisäksi huomioon YK:n erityisjärjestöiltä saamansa erityisalan tiedot sekä pyytää kansalaisjärjestöiltä kirjallisia tai suullisia kannanottoja.

2.2 Yksilövalitukset

Yhdistyneet kansakunnat

Tällä hetkellä yksilövalituksen tekeminen Suomea vastaan on mahdollinen kansalaisoi-

keuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 7/1976), kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 37/1970), kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen (SopS 67–68/1986) sekä kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen (SopS 59–60/1989) osalta. Suomi on ratifioinut kaikkiin mainittuihin sopimuksiin liittyvät yksilövalitusoikeuden mahdollistavat valinnaiset pöytäkirjat.

Lisäksi Suomi on maaliskuussa 2007 allekirjoittanut joulukuussa 2006 tehdyn vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen sekä sen valinnaisen pöytäkirjan, johon sisältyy yksilövalituksia koskeva mekanismi. Pöytäkirja on tullut kansainvälisesti voimaan 3 päivänä toukokuuta 2008. Sopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan ratifiointityö on parhaillaan meneillään.

YK:n yleiskokous on joulukuussa 2011 hyväksynyt myös lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 59–60/1991) valinnaisen pöytäkirjan, jolla perustetaan yksilö- ja valtiovalitusten järjestelmä käsittelemään yleissopimuksen ja sen valinnaisten pöytäkirjojen väitettyjä loukkauksia. Suomi on allekirjoittanut valinnaisen pöytäkirjan 28 päivänä helmikuuta 2012 ja sen ratifiointityö on aloitettu ulkoasiainministeriössä.

Yksilövalitusjärjestelmiin liittyminen on kansainvälisissä yleissopimuksissa valinnaista. Eniten yksilövalituksia on saatettu kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaa sopimusta valvovan ihmisoikeuskomitean käsiteltäväksi. Eri valtioita koskevia valituksia on tehty yhteensä noin 1600 kappaletta, viime vuosina noin 100 valitusta vuosittain. Kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen ja halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaista sopimusta valvova komitea on vastaanottanut kaikkiaan noin 300 eri valtioita koskevaa yksilövalitusta, ja kaikkinaisen rotusyrjinnän vastaista yleissopimusta valvova komitea noin 40 valitusta. Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevaa yleissopimusta valvova komitea on vastaanottanut kymmenkunta yksilövalitusta.

Euroopan neuvosto

Euroopan neuvoston piirissä tehtyjen sopimusten osalta yksilövalitusmenettely on liitetty ainoastaan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn sopimukseen (Euroopan ihmisoikeussopimus, SopS 18/1990). Sen puitteissa on mahdollista käsitellä myös taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin oikeuksiin kuuluvien oikeuksien toimeenpanoa sikäli kun yleissopimuksessa tai sen lisäpöytäkirjoissa on taattu tällaisia oikeuksia. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 4 artikla kieltää orjuuden ja pakkotyön, 8 artikla takaa oikeuden nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta ja 14 artikla sisältää syrjinnän kiellon, jota 12. lisäpöytäkirja vahvistaa. Ihmisoikeussopimuksen nojalla tehtäviä yksilö- ja valtiovalituksia käsittelee Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, jonka oikeuskäytäntö on huomattavan laaja myös edellä mainittujen artiklojen osalta. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen antamat tuomiot sitovat oikeudellisesti sitä valtiota, jota koskien ne on annettu.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen tehdään Suomea vastaan vuosittain 300–400 valitusta; esimerkiksi vuonna 2011 tehtiin 433 valitusta, vuonna 2010 tehtiin 377 valitusta ja vuonna 2009 tehtiin 489 valitusta. Näistä noin 95 prosenttia jätetään tutkittavaksi ottamatta. Vuonna 2011 Suomi sai 7 tuomiota, vuonna 2010 17 tuomiota ja vuonna 2009 29 tuomiota.

Vuoden 2011 loppuun mennessä Suomi on saanut yhteensä 158 tuomiota, joista noin kolmannes on koskenut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaista oikeudenkäynnin kestoa. Ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan takaamaa perhe-elämän suojaa koskien Suomi on saanut yhteensä 20 tuomiota. Muita Euroopan ihmisoikeussopimuksen takaamia TSS-tyyppisiä oikeuksia koskien Suomi ei ole saanut tuomioita.

Euroopan sosiaalisen peruskirjan (jäljempänä ESP, SopS 43–44/1991) lisäpöytäkirja järjestökantelujen järjestelmästä (SopS 75–75/1998), joka on tullut Suomen osalta voimaan syyskuussa 1998, antaa tietyt edellytykset täyttäville kansainvälisille työnantaja- ja työntekijäjärjestöille sekä kansainvälisille kansalaisjärjestöille oikeuden tehdä kanteluita sosiaalisen peruskirjan määräysten sovel-

tamisesta. Suomi on ainoana maana tunnustanut myös lisäpöytäkirjan 2 artiklan mukaisen kansallisen kansalaisjärjestön oikeuden tehdä järjestökanteluja sitä vastaan. Vuonna 1961 tehty Euroopan sosiaalinen peruskirja on korvautunut vuonna 1996 tehdyllä uudistetulla Euroopan sosiaalisella peruskirjalla (SopS 78/2002), joka on tullut Suomen osalta voimaan elokuussa 2002.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien komiteassa on tehty yhteensä neljä järjestökantelua Suomea vastaan. Ensimmäinen niistä oli Tehy ry:n ja STTK ry:n järjestökantelu (Nro 10/2000) koskien luonnostaan vaarallisiin tai terveydelle haitallisiin ammatteihin liittyvien vaaratekijöiden poistamista. Komitea katsoi ESP 2 artiklan 4 kohtaa rikotun, mutta Euroopan neuvoston ministerikomitea jätti vahvistamatta rikkomuksen päätöslauselmassaan (ResChS (2002)2). Suomen yrittäjät ry. teki vuonna 2006 järjestökantelun (Nro 35/2006) ESP 5 artiklan mukaisesta järjestäytymisoikeuden loukkauksesta, mutta sosiaalisten oikeuksien komitea ei katsonut rikkomusta tapahtuneen. Heinäkuussa 2011 Omaishoitajat ja Läheiset –Liitto ry. teki kaksi järjestökantelua (Nrot 70 ja 71/2011), jotka komitea on joulukuussa 2011 päättänyt ottaa käsiteltäväksi. Kysymyksessä ovat ensimmäiset kansalaisjärjestöjen nostamat ESP:n mukaiset järjestökantelut.

2.3 Muut sopimukset jotka sisältävät TSS-oikeuksia

TSS-sopimuksen lisäksi kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus, lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus sekä vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus sisältävät määräyksiä taloudellisista, sosiaalisista ja sivistyksellisistä oikeuksista. Uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan tehtävänä on turvata ja edistää sosiaalisia oikeuksia Euroopan neuvoston jäsenmaissa.

Vuonna 1919 perustetun ja vuodesta 1946 lähtien YK:n erityisjärjestönä toimineen Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimukset ja suositukset koskevat taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia. Tärkeimmät ihmisarvoista työtä koskevat ILO-sopimukset sääntelevät yhdistymisvapautta ja kollektiivineuvotteluoikeutta, pakkotyön poistamista, yhdenvertaista kohtelua työelämässä, sukupuolten samapalkkaisuutta sekä lapsityön ja erityisesti sen pahimpien muotojen poistamista. Kaikkien ILO:n jäsenvaltioiden edellytetään noudattavan näiden ydinsopimusten pääperiaatteita. ILO:n yleissopimukset koskevat näiden työntekijöiden perusoikeuksien ohella myös muun muassa työoikeutta, sosiaalista vuoropuhelua, työsuojelua, työllisyyspolitiikkaa sekä sosiaaliturvaa. Suomi on tällä hetkellä sitoutunut 82:een ILO:n 189 yleissopimuksesta.

ILO valvoo yleissopimusten noudattamista muun muassa jäsenvaltioiden vuosittaisten raporttien pohjalta. Työmarkkinakeskusjärjestöt voivat tehdä raporttien yhteydessä huomioita ILO:lle mahdollisista sopimusrikkomuksista. ILO-sopimusten noudattamista valvoo ILO:ssa riippumattomien asiantuntijoiden komitea. Lisäksi ILO:n vuosittaisen työkonferenssin kolmikantainen sopimusten soveltamista valvova komitea käsittelee riippumattomien asiantuntijoiden raportit, kuulee suullisesti jäsenvaltioita niiden pahimmista sopimusrikkomuksista sekä valmistelee raportin havainnoistaan konferenssille. Ammattiyhdistykset voivat myös kannella yhdistymisvapausrikkomuksista ILO:n kolmikantaiselle yhdistymisvapauskomitealle, jonka raportit käsitellään säännöllisesti ILO:n hallintoneuvoston kokouksissa. ILO:n hallintoneuvosto voi myös asettaa riippumattoman tutkimuskomission tutkimaan räikeimpiä yleissopimusten loukkauksia jäsenvaltioissa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

TSS-sopimuksen valinnaisen pöytäkirjan tavoitteena on sen johdannon mukaan vahvistaa TSS-sopimuksessa tunnustettujen ihmisoikeuksien suojaa. TSS-sopimuksessa valtiot ovat sitoutuneet ryhtymään toimenpiteisiin sopimuksen takaamien oikeuksien asteittaiseksi toteuttamiseksi. Sopimuksen päämäärien saavuttamiseksi ja sen määräysten täytäntöön panemiseksi nykyistä tehokkaammin TSS-komitealle annetaan pöytäkirjalla valtuudet suorittaa siinä määrättyjä tehtäviä.

TSS-sopimuksen valinnaisella pöytäkirjalla perustetaan yksilövalitusjärjestelmä, jonka

nojalla TSS-komitealle annetaan toimivalta käsitellä yksityisten henkilöiden tai henkilöryhmien tekemiä valituksia. Yksilövalitusmekanismin tarkoituksena on edistää taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista.

TSS-sopimuksen valinnaisessa pöytäkirjassa määrätään myös valtiovalituksista, joissa sopimusvaltio väittää, että toinen sopimusvaltio ei täytä yleissopimuksen mukaisia velvoitteitaan. Pöytäkirjan osapuolena oleva valtio voi milloin tahansa ilmoittaa tunnustavansa komitean toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä tällaisia valituksia. Suomen tarkoituksena on sitoutua tähän menettelyyn, joten sitä koskeva ilmoitus annetaan valinnaisen pöytäkirjan ratifioimiskirjan tallettamisen yhteydessä.

Pöytäkirjassa määrätään lisäksi tutkintamenettelystä. Kyseisessä menettelyssä TSS-komitea voi tutkia tietoja, joiden mukaan sopimusvaltiossa väitetään tapahtuneen TSS-sopimuksen mukaisten oikeuksien vakavia tai järjestelmällisiä loukkauksia. Tutkintaan voi sisältyä käynti sopimusvaltion alueella. Pöytäkirjan mukaan sopimusvaltio voi milloin tahansa ilmoittaa tunnustavansa TSS-komitealle annetun toimivallan. Suomen tarkoituksena on sitoutua myös tähän menettelyyn, joten sitä koskeva ilmoitus annetaan valinnaisen pöytäkirjan ratifioimiskirjan tallettamisen yhteydessä.

Hallituksen esityksen tavoitteena on saattaa pöytäkirja Suomen osalta voimaan. Ratifioimalla pöytäkirjan Suomi omalta osaltaan myötävaikuttaa sen kansainväliseen voimaantuloon. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksestä ei aiheudu välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Ottaen kuitenkin huomioon TSS-oikeuksien luonteen sekä yleissopimuksen sisällöllisen laajuuden odotettavissa on suuri määrä valituksia, todennäköisesti enemmän kuin muihin YK-komiteoihin.

Yleissopimus tai valinnainen pöytäkirja ei sisällä määräyksiä mahdollisesta hyvityksestä tilanteessa, jossa TSS-komitea on todennut yleissopimuksen takaaman oikeuden loukkauksen. Komitea antaa valituksesta näkökantansa sekä mahdolliset suosituksensa. On mahdollista, että suosituksiin sisältyy maininta myös rahallisen hyvityksen maksamisesta loukkauksen kohteeksi joutuneelle. Komitean suositukset eivät ole kansainvälisoikeudellisesti sitovia samalla tavoin kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot. Suomi on pyrkinyt toimeenpanemaan mahdollisuuksien mukaan eri komiteoilta valitusmenettelyissä saamansa suositukset. Suomi on myös maksanut komiteoiden suosittelemia korvauksia niissä tapauksissa, joissa rikkomus on todettu.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä on vähäisiä henkilöstövaikutuksia. Pöytäkirjan nojalla tehtäviin valituksiin vastaaminen samoin kuin mahdollisen tutkinnan kohteeksi joutuminen aiheuttavat erityistä asiantuntemusta vaativaa lisätyötä etenkin ulkoasiainministeriössä, oikeusministeriössä, työ- ja elinkeinoministeriössä, sosiaali- ja terveysministeriössä sekä ympäristöministeriössä. Valtionasiamies, joka on ulkoasiainministeriön virkamies, vastaa hallituksen puolesta YK:n eri komiteoissa sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien komiteassa tehtyihin valitusasioihin.

4.3 Vaikutukset yksilön asemaan

Pöytäkirja vahvistaa yksilöiden oikeusturvaa mahdollistamalla yksilövalitusten tekemisen TSS-komitealle. TSS-komitean valituksista antamien kannanottojen ja suositusten tarkoituksena on parantaa valittajana olevien yksilöiden asemaa. Niillä, samoin kuin komitean suorittaman tutkintamenettelyn tuloksilla, saattaa olla välillisiä vaikutuksia myös muiden yksilöiden asemaan mahdollisten lainsäädännön ja käytänteiden muutosten kautta.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Toteutuessaan ehdotus vahvistaa taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien asemaa oikeudellisesti velvoittavina ihmisoikeuksina sekä edistää yleisemmin ihmisoikeuksien toteutumista ja parantaa yksilöiden oikeusturvaa. TSS-oikeuksien tehokkaalla toimeenpanolla on erityinen vaikutus kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien väestöryhmien asemaan ja oikeuksiin. Valinnaisen pöytäkirjan mahdollistaman valitusmenettelyn voimaantulo täydentää myös ihmisoikeuksien kansainvälistä valvontaa.

Perustuslakiin sisältyvään perusoikeusluetteloon sisältyy yhtä lailla niin kansalais- ja poliittisia oikeuksia kuin taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksiakin. Valinnaisen pöytäkirjan kautta myös TSS- tyyppisten perusoikeuksien kansainvälinen valvonta kehittyy.

5 Asian valmistelu

5.1 Sopimusneuvottelut

Vuonna 2001 ihmisoikeustoimikunta antoi päätöslauselmallaan (2001/30) itsenäiselle asiantuntijalle valtuuden tutkia mahdollisuutta valinnaisen pöytäkirjan laatimiseen. Mandaattia jatkettiin vuonna 2002 ja samalla päätöslauselmalla (2002/24) perustettiin myös työryhmä tutkimaan vaihtoehtoja koskien valinnaisen pöytäkirjan laatimista.

Vuonna 2006 työryhmä sai ihmisoikeusneuvostolta kahden vuoden mandaatin yksilövalitusoikeuden mahdollistavan pöytäkirjan laatimiseksi (A/HRC/RES/ 1/3). Pöytäkirjaa koskevat neuvottelut käytiin vuosina 2007–2008, ja ihmisoikeusneuvoston kesäkuun 2008 kokouksessa työryhmän puheenjohtaja esitteli valmiin pöytäkirjaluonnoksen. Pöytäkirja hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa 10 päivänä joulukuuta 2008 (A/RES/63/117), ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 60-vuotispäivänä, ja se avattiin allekirjoitettavaksi 24 päivänä syyskuuta 2009.

5.2 Kansallinen valmistelu

Ulkoasiainministeriö on pyytänyt lausunnot pöytäkirjan sisällöstä ennen sen allekirjoittamista oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, puolustusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetusministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, ympäristöministeriöltä sekä eduskunnan oikeusasiamieheltä ja oikeuskanslerin virastolta. Kaikki lausunnonantajat katsoivat, ettei pöytäkirjan allekirjoittamiselle ollut estettä.

Suomi allekirjoitti valinnaisen pöytäkirjan 24 päivänä syyskuuta 2009.

Valinnaisen pöytäkirjan ratifiointia koskeva hallituksen esitys on laadittu ulkoasiainministeriössä. Hallituksen esityksestä on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, puolustusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, ympäristöministeriöltä sekä Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta. Saaduissa lausunnoissa puollettiin pöytäkirjan hyväksymistä. Ahvenanmaan lausunnossa katsottiin, että sopimus ja pöytäkirja sisältävät määräyksiä, jotka kuuluvat maakunnan toimivaltaan muun muassa Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/91) 18 §:n 12- 14 kohdan mukaisesti.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

Johdanto

1 artikla. *Komitean toimivalta ottaa vastaan ja käsitellä valituksia.* Artiklalla annetaan taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitealle toimivalta ottaa vastaan ja käsitellä sopimusvaltiota vastaan tehtyjä valituksia sopimuksessa tarkemmin määrätyin perustein.

2 artikla. *Valitukset.* Artiklassa määrätään siitä, ketkä voivat tehdä valituksia ja millaisista asioista voidaan valittaa. Valituksia voivat tehdä sopimusvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvat yksityiset henkilöt tai henkilöryhmät, jotka katsovat sopimusvaltion loukanneen heidän TSS-sopimuksessa tunnustettuja oikeuksiaan. Valitus voidaan tehdä myös loukatun henkilön tai henkilöryhmän puolesta heidän suostumuksellaan. Mikäli nimenomainen suostumus valituksen tekemiseen jostakin syystä puuttuisi, valituksen tekijän tulee voida muutoin osoittaa toimivansa loukatun puolesta.

Artiklan mukaan valitus voidaan pääsääntöisesti ottaa tutkittavaksi vain silloin, kun valittaja on itse väitetyn sopimusloukkauksen kohteena. Valitus voidaan kuitenkin tehdä myös mainitun henkilön suostumuksella tai jopa ilman suostumusta. Viime kädessä TSS-komitea päättää, milloin valitus voidaan tällaisissa tapauksissa ottaa tutkittavaksi.

”Henkilöryhmän” ei lähtökohtaisesti tarvinne olla mikään erityisellä tavalla organisoitunut ryhmittymä, kuten kansalaisjärjestö, vaan yksityishenkilöiden ryhmä, jolla on yhteinen intressi asiassa, voi tehdä valituksen. Myös tässä tapauksessa viimesijainen ratkaisuvalta valitusoikeuden suhteen on komitealla.

3 artikla. *Tutkittavaksi ottaminen.* Artiklassa määrätään valituksen tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä. Siihen on kirjattu seikat, joiden perusteella valitusta ei oteta TSS-komiteassa käsiteltäväksi.

Artiklan 1 kohdan mukaan TSS-komitean on varmistuttava siitä, että kaikki kansalliset käytettävissä olevat oikeussuojakeinot on käytetty ennen komitealle tehtyä valitusta. Ainoana poikkeuksena mainitaan tilanne, jossa kansallisten oikeussuojakeinojen käyttäminen on pitkittynyt kohtuuttomasti.

Kotimaisten oikeuskeinojen käyttöä koskeva vaatimus on yleinen ihmisoikeusvalituksia koskeva periaate, joka on muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa sekä KP-sopimuksessa. Vaatimus tarkoittaa vain ns. tehokkaiden oikeussuojakeinojen käyttöä. Normaalisti tämä tarkoittaa Suomen osalta säännönmukaisen muutoksenhakutien kulkemista loppuun. TSS-komitean tulkintakäytännön voidaan olettaa tässä suhteessa noudattelevan vakiintuneita linjauksia.

Artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan valitus tulee tehdä yhden vuoden sisällä kansallisten oikeussuojakeinojen käyttämisestä. Vuoden määräajasta voidaan poiketa, jos valittaja pystyy osoittamaan, että valitusta ei ole ollut mahdollista tehdä määrätyssä määräajassa.

Valituksen kohteena olevien tosiseikkojen ajallista ulottuvuutta on b alakohdassa rajoitettu. Tosiseikkojen tulee olla tapahtuneet sen jälkeen, kun pöytäkirja on tullut kyseisen sopimusvaltion osalta voimaan, taikka valituksen kohteena olevat tosiseikat ovat jatkuneet vielä pöytäkirjan voimaantulon jälkeenkin.

Valitusta ei voida c alakohdan mukaan ottaa tutkittavaksi, jos TSS-komitea on jo tutkinut saman asian tai sitä on tutkittu tai tutkitaan muussa kansainvälisessä tutkinta- tai selvittelymenettelyssä.

Alakohdassa tarkoitettu ”muu kansainvälinen tutkinta- tai selvittelymenettely” voi tarkoittaa esimerkiksi saman asian tutkintaa jossakin toisessa YK:n ihmisoikeusvalvontaelimessä tai vaikkapa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa.

Valitusta ei myöskään voida ottaa tutkittavaksi, mikäli TSS-sopimuksen määräykset eivät sovellu valitukseen (d alakohta), valitus on ilmeisen perusteeton, valitusta ei ole perusteltu riittävästi tai valitus perustuu yksinomaan joukkoviestimien levittämiin tietoihin (e alakohta). Jos valitusoikeutta on käytetty väärin (f alakohta), valitus on tehty nimettö-

mänä tai sitä ei ole tehty kirjallisesti (d alakohta), valitusta ei myöskään oteta tutkittavaksi.

4 artikla. *Valitukset, joista ei ilmene selvää haittaa.* Artiklan mukaan TSS-komitealla on myös mahdollisuus tarvittaessa kieltäytyä käsittelemästä valitusta, jos valituksesta ei ilmene valittajalle aiheutuneen selvää haittaa. Jos TSS-komitea katsoo valituksen tuovan esiin vakavan yleisesti merkittävän seikan, voi komitea käsitellä valituksen siitä huolimatta, ettei valituksesta ilmene valittajalle aiheutunut selvä haitta.

Säännös ilmentää YK:n järjestelmässä uutuutta, jonka mukaan vähäisen haitan aiheuttaneita ihmisoikeuksien loukkauksia ei tulisi saattaa kansainvälisten elinten tutkittaviksi. Vastaavanlainen määräys sisältyy nykyisin myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 35 artiklan 3 b kohtaan, jonne se otettiin neljännentoista pöytäkirjan (SopS 50–51/2010) myötä. Säännöksen tarkoituksena on karsia tuomioistuimen juttulistalta sellaisia valituksia, joissa asia on tutkittu kotimaisissa tuomioistuimissa ja valittajalle ihmisoikeuden loukkauksesta aiheutunut haitta on niin vähäistä, ettei se edellytä puuttumista kansainväliseltä taholta. Asia voidaan kuitenkin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa ottaa tutkittavaksi, jos yleinen ihmisoikeuksien kunnioittaminen sitä vaatii.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on oikeuskäytännössään määritellyt selvän haitan puuttumiseksi muun muassa tilanteita, joissa valittajan kärsimä taloudellinen menetys on ollut vain joitakin kymmeniä euroja (esimerkiksi valitus 36659/04, jossa valittajalle aiheutunut taloudellinen haitta oli noin 90 euroa) sekä tilanteita, joissa viranomaisten passiivisuus ei ole aiheuttanut todellista haitallista seuraamusta (esimerkiksi valitukset 24880/05 ja 20862/06, joissa viranomainen ei ollut antanut valittajalle tiedoksi toisen viranomaisen sille lähettämiä huomioita, kun niistä ei ilmennyt mitään sellaista uutta tietoa, mikä ei olisi jo ollut valittajan tiedossa).

Pöytäkirjamääräyksen tarkempi sisältö täsmentyy näiltäkin osin TSS-komitean tulevissa tulkinnoissa.

5 artikla. *Väliaikaiset toimenpiteet.* Artiklassa määrätään väliaikaisista toimenpiteistä. Artiklan 1 kohdan mukaan TSS-komitea voi pyytää sopimusvaltiota ryhtymään väliaikaisiin toimenpiteisiin. Sopimusvaltion on käsiteltävä tällainen pyyntö kiireellisesti. Väliaikaisten toimenpiteiden tarkoituksena on väitetyn loukkauksen uhrille tai uhreille mahdollisesti koituvien peruuttamattomien vahinkojen välttäminen. Väliaikaisia toimenpiteitä voidaan käyttää poikkeustapauksissa.

TSS-komitea voi pyytää väliaikaisia toimenpiteitä milloin tahansa valituksen vastaanottamisen jälkeen ja ennen valituksen asiasisältöä koskevan ratkaisun antamista. 2 kohdan mukaan TSS-komitean pyyntö ei merkitse sitä, että komitea olisi päättänyt ottaa asian tutkittavakseen tai että se olisi ottanut kantaa valituksen asiasisältöön.

Yleisen kansainvälisoikeudellisen periaatteen mukaan kansainväliselle tutkintaelimelle tehty valitus ei automaattisesti aiheuta kotimaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäystä tai muuta keskeytystä. Valituksen käsittelyyn kuluva aika saattaa kuitenkin joissakin tapauksissa tehdä ihmisoikeusloukkauksen sillä tavalla peruuttamattomaksi, että siitä aiheutuvaa vahinkoa ei ole mahdollista jälkikäteen hyvittää tai korvata. Tällaisia tapauksia silmällä pitäen kansainvälisille ihmisoikeustutkintaelimille on annettu mahdollisuus valittajan pyynnöstä määrätä väliaikaisista toimenpiteistä. Esimerkiksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen osalta määräys on tuomioistuimen työjärjestyksessä (sääntö 39). Väliaikaisten toimenpiteiden luonnetta ei ole täsmällisesti määritelty, vaan ne riippuvat valituksen kohteena olevasta asiasta. Suomi on saanut KP-komitealta väliaikaismääräyksiä muun muassa koskien metsänhakkuiden keskeyttämistä sekä porojen teurastuksen kieltämistä. Useimmiten väliaikaismääräykset ovat koskeneet ulkomaalaisten maastapoistamisen kieltoa.

6 artikla. *Valituksen toimittaminen.* Artiklassa määrätään valituksen toimittamisesta sopimusvaltiolle. Jollei TSS-komitea päätä olla ottamatta valitusta tutkittavaksi, sen tulee saattaa valitus sopimusvaltion tietoon. Tieto valituksesta on luottamuksellinen. Sopimusvaltion tulee toimittaa TSS-komitealle kuuden kuukauden kuluessa kirjalliset selvityksensä tai lausuntonsa sekä selostus mahdollisesti toteuttamistaan toimenpiteistä.

7 artikla. *Sovintoratkaisu.* Artiklassa määrätään sovintoratkaisusta. Sovintoratkaisun hyväksyminen päättää valituksen käsittelyn.

8 artikla. *Valitusten tutkiminen.* Artiklassa määrätään valitusten tutkimisesta. 1 kohdan mukaan TSS-komitea tutkii valitukset sille toimitetun aineiston perusteella, edellyttäen, että aineisto toimitetaan asian osapuolille. 2 kohdan mukaan TSS-komitea tutkii valitukset suljetuissa istunnoissaan. Tutkiessaan valituksia TSS-komitea voi 3 kohdan mukaan ottaa huomioon myös muuta aineistoa, joka on peräisin esimerkiksi muilta YK:n elimiltä tai kansainvälisiltä järjestöiltä. Lisäksi TSS-komitean tulee 4 kohdan mukaan myös arvioida niiden toimenpiteiden kohtuullisuutta, joihin sopimusvaltio on ryhtynyt ja tässä arviossa on huomioitava se, että sopimusvaltio voi toteuttaa useita eri toimenpiteitä TSS-sopimuksessa määrättyjen oikeuksien täytäntöönpanemiseksi.

9 artikla. *Toimenpiteet komitean kannanottojen johdosta.* Artiklassa määrätään toimenpiteistä TSS-komitean kannanottojen johdosta. Tutkittuaan valituksen TSS-komitea toimittaa artiklan 1 kohdan mukaan kannanottonsa valituksesta sekä mahdolliset suosituksensa asian osapuolille. 2 kohdan mukaan sopimusvaltion on otettava TSS-komitean kannanotot ja mahdolliset suositukset asianmukaisesti huomioon. Lisäksi sopimusvaltion tulee toimittaa TSS-komitealle kirjallinen vastaus sekä tiedot niistä toimenpiteistä, joihin suositusten ja kannanottojen johdosta on ryhdytty. Määräaika sopimusvaltion vastauksen antamiselle on kuusi kuukautta. 3 kohdan mukaan TSS-komitea voi pyytää sopimusvaltiota toimittamaan lisätietoja toimenpiteistä, johon valtio on ryhtynyt komitean kannanottojen tai suositusten johdosta. Lisätietoja voidaan pyytää myös myöhemmin sopimusvaltion TSS-sopimuksen 16 ja 17 artiklan mukaisesti antamissa määräaikaisraporteissa.

Komitean kannanotot ja suositukset eivät ole samalla tavoin kansainvälisoikeudellisesti sitovia kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot.

10 artikla. *Valtiovalitukset.* Artiklassa määrätään valtioiden välisistä valituksista sekä valitusmenettelystä. Sopimusvaltioiden välisiä valituksia voidaan ottaa vastaan ja tutkia ainoastaan niiden sopimusvaltioiden osalta, jotka ovat antaneet TSS-komitean tällaisen toimivallan tunnustavan selityksen. Muussa tapauksessa TSS-komitea ei ota valitusta vastaan. Sopimusvaltio voi tehdä valituksen, jossa se väittää toisen sopimusvaltion jättävän täyttämättä TSS-sopimuksen mukaisia velvoitteitaan.

Pöytäkirjan osapuolena oleva valtio voi milloin tahansa antaa selityksen, jossa se tunnustaa TSS-komitean toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä tällaisia valituksia. Suomen tarkoituksena on sitoutua tähän menettelyyn, joten kyseinen selitys annetaan valinnaisen pöytäkirjan ratifioimiskirjan tallettamisen yhteydessä.

Sopimusvaltioiden välisissä valituksissa toinen sopimusvaltio voi saattaa asiansa kirjallisella valituksella toisen sopimusvaltion tietoon. Lisäksi asiasta voidaan ilmoittaa myös TSS-komitealle. Valituksen vastaanottaneen sopimusvaltion tulee kolmen kuukauden kuluessa valituksen vastaanottamisesta antaa asiasta selvitys tai muu kirjallinen lausunto valituksen tehneelle sopimusvaltiolle. Kirjallisesta selvityksestä tulee ilmetä valituksen saaneen sopimusvaltion toteuttamat sekä vireillä ja käytettävissä olevat kansalliset toimenpiteet ja oikeussuojakeinot. Valtioiden välisissä valituksissa noudatetaan myös pitkälti 3 artiklassa määrättyjä yksilövalitusta koskevia menettelytapoja.

Mikäli sopimusvaltioiden välisissä valituksissa saavutetaan sovintoratkaisu, TSS-komitea laatii selvityksensä lyhyen lausunnon muotoon. Mikäli sovintoratkaisua ei saavuteta, TSS-komitea laatii kertomuksen, jossa esitetään sopimusvaltioiden välistä asiaa koskevat olennaiset tosiseikat.

11 artikla. *Tutkintamenettely.* Artiklassa määrätään TSS-komitean mahdollisuudesta suorittaa tutkintamenettely. Jos TSS-komitea on saanut luotettavaa tietoa siitä, että sopimusvaltio olisi syyllistynyt TSS-sopimuksessa määrättyjen oikeuksien vakaviin tai järjestelmällisiin loukkauksiin, se voi suorittaa asiasta tutkinnan. TSS-komitean tulee pyytää sopimusvaltiota toimimaan yhteistyössä ja pyytää siltä vastine. Tutkinta suoritetaan luottamuksellisesti.

TSS-komitea voi nimetä yhden tai useamman jäsenensä suorittamaan tutkinnan ja antamaan siitä kiireellisesti kertomuksensa. Tutkintaan voi tietyin edellytyksin sisältyä käynti sopimusvaltion alueella. Tämä edellyttää sopimusvaltion suostumusta.

TSS-komitea toimittaa tutkinnan tulokset yhdessä mahdollisten kommenttiensa ja suositustensa kanssa kyseiselle sopimusvaltiolle. Sopimusvaltion tulee toimittaa vastineensa TSS-komitealle kuuden kuukauden sisällä. TSS-komitea voi sopimusvaltiota kuultuaan sisällyttää vuosikertomukseensa yhteenvedon tutkintamenettelyn johtopäätöksistä.

11 artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltio voi milloin tahansa antaa selityksen, jossa se tunnustaa komitealle annetun toimivallan. Suomen tarkoituksena on sitoutua tähän menettelyyn, joten kyseinen selitys annetaan valinnaisen pöytäkirjan ratifioimiskirjan tallettamisen yhteydessä.

12 artikla. *Toimenpiteet tutkintamenettelyn johdosta.* TSS-komitea voi tarvittaessa pyytää 11 artiklassa mainitun kuuden kuukauden määräajan päätyttyä sopimusvaltiota ilmoittamaan, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt tutkinnan johdosta, ja se voi myös pyytää sopimusvaltiota sisällyttämään nämä tiedot yleissopimuksesta antamaansa määräaikaisraporttiin.

13 artikla. *Suojelutoimenpiteet.* Artiklassa edellytetään, ettei sopimusvaltio kohtele huonosti tai uhkaile henkilöitä, jotka ovat käyttäneet tämän pöytäkirjan mukaisia oikeuksiaan.

14 artikla. *Kansainvälinen apu ja yhteistyö.* Artiklan mukaan TSS-komitea voi, jos katsoo sen tarpeelliseksi, toimittaa YK:n erityisjärjestöille, rahastoille ja ohjelmille sekä muille toimivaltaisille elimille kannanottonsa tai suosituksensa niiden valitusten ja kyselyjen johdosta, jotka ilmentävät teknisen neuvonnan tai avun tarvetta.

TSS-komitea voi myös kertoa edellä mainituille kansainvälisille tahoille valitusmenettelyssä esille tulleen seikan kansainvälisiin toimenpiteisiin ryhtymiseksi, jos siitä voisi olla hyötyä TSS-sopimuksella perustettujen oikeuksien täytäntöönpanossa. Edellä mainittu edellyttää kyseisen sopimusvaltion suostumusta.

Artiklassa perustetaan lisäksi rahasto, jonka tarkoituksena on teknisen ja asiantuntijaavun antaminen sopimusvaltiolle näiden suostumuksella, jotta ne voivat paremmin panna täytäntöön TSS-sopimuksessa määrättyjä oikeuksia. Artiklan määräykset eivät kuitenkaan rajoita kunkin sopimusvaltion velvollisuutta täyttää TSS-sopimuksen mukaiset velvoitteensa.

15 artikla. *Vuosikertomus.* Artiklassa määrätään TSS-komitean velvollisuudesta sisällyttää vuosikertomukseensa yhteenveto pöytäkirjan mukaisesta toiminnastaan.

16 artikla. *Jakelu ja tiedottaminen.* Artiklan mukaan sopimusvaltioiden tulee tiedottaa sekä TSS-sopimuksesta että tästä pöytäkirjasta. Lisäksi sopimusvaltion on helpotettava tiedonsaantia TSS-komitean kannanotoista ja suosituksista erityisesti kyseistä sopimusvaltiota koskevien asioiden osalta. Kaikki tiedot on annettava myös vammaisille henkilöille saavutettavassa muodossa.

Pöytäkirjan 17–22 artikla sisältää tavanomaiset loppumääräykset.

17 artikla. *Allekirjoittaminen, ratifiointi ja liittyminen.* Voidakseen ratifioida pöytäkirjan valtion on tullut ensin ratifioida yleissopimus tai liittyä siihen.

18 artikla. *Voimaantulo.* Pöytäkirja tulee kansainvälisesti voimaan kolmen kuukauden kuluttua päivästä, jona kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan. Elokuun 2012 loppuun mennessä valinnaisen pöytäkirjan on allekirjoittanut 40 ja ratifioinut kahdeksan valtiota. Euroopan unionin jäsenmaista Espanja ja Slovakia ovat ratifioineet pöytäkirjan.

19 artikla. *Pöytäkirjan muuttaminen.* Artiklan mukaan muutokset sitovat vain niitä sopimusvaltioita, jotka ovat ne hyväksyneet. Muita sopimusosapuolia sitovat edelleen pöytäkirjan määräykset ja niiden mahdollisesti hyväksymät aikaisemmat muutokset.

20 artikla. *Irtisanominen.* Sopimusvaltio voi milloin tahansa irtisanoa pöytäkirjan ilmoittamalla siitä kirjallisesti YK:n pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen. Vireillä olevat valitukset ja tutkintamenettely saatetaan kuitenkin loppuun, jos ne on pantu vireille ennen irtisanomisen voimaantulopäivää.

21 artikla. *Pääsihteerin ilmoitukset.* Artikla sisältää tavanomaiset määräykset YK:n pääsihteerin allekirjoittamisia, ratifiointeja, liittymisiä, pöytäkirjan ja sen muutosten voimaantuloa sekä irtisanomisia koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

22 artikla. *Viralliset kielet.* Artikla sisältää tavanomaiset määräykset todistusvoimaisista kielistä, tallettajasta ja YK:n pääsihteerin velvollisuudesta toimittaa pöytäkirjasta jäljennökset kaikille valtioille.

2 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Voimaansaattamislain 1 § sisältäisi tavanomaisen blankettilain säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne pöytäkirjan määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta ja käsittelyjärjestystä koskevassa jaksossa.

2 §. Pykälän mukaan pöytäkirjan muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja lain voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Pöytäkirjan voimaansaattamislain olisi tarkoitus tulla voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin pöytäkirja tulee voimaan. Pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua päivästä, jona valtio on tallettanut ratifioimis- tai liittymiskirjansa. Pöytäkirja tulee kansainvälisesti voimaan kolmen kuukauden kuluttua päivästä, jona kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan.

3 Voimaantulo

Pöytäkirja ei ole vielä kansainvälisesti voimassa.

Pöytäkirja tulee sen 18 artiklan 1 kohdan mukaan voimaan kolmen kuukauden kuluttua päivästä, jona kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan. Esityksen antohetkeen mennessä pöytäkirjaan on sitoutunut kahdeksan valtiota. Artiklan 2 kohdan mukaan kunkin sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tämän pöytäkirjan tai liittyy siihen sen jälkeen, kun kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu, pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua päivästä, jona tämä valtio on tallettanut ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

Esitykseen sisältyvä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti, kun pöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan.

Monet TSS-sopimuksen kattamista aloista, kuten terveyden- ja sairaanhoito, sosiaalihuolto ja opetus kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n mukaisesti maakunnan lainsäädäntövaltaan. Sopimuksen voimaansaattamisasetukselle ei kuitenkaan aikanaan pyydetty maakuntapäivien hyväksymistä, koska tuolloin voimassa olleen Ahvenanmaan itsehallintolain (670/1951) mukaan maakuntapäivien oli hyväksyttävä laki, jolla vieraan valtion kanssa tehty sopimus saatettiin voimaan maakunnassa, mikäli sopimuksessa oli määräyksiä, jotka merkitsivät itsehallintolain säännösten kumoamista tai muuttamista tahi niistä poikkeamista. Nykyisen itsehallintolain mukaan jos valtiosopimus tai muu kansainvälinen velvoite, johon Suomi sitoutuu, sisältää määräyksen itsehallintolain mukaan maakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa, maakuntapäivien on, jotta määräys tulisi voimaan maakunnassa, hyväksyttävä säädös, jolla määräys saatetaan voimaan. Näin ollen Ahvenanmaan maakuntapäivien on hyväksyttävä hallituksen esitykseen sisältyvä pöytäkirjan voimaansaattamislaki itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti, jotta määräykset tulisivat voimaan myös Ahvenanmaan maakunnassa.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen.

Valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen määräys on Eduskunnan perustuslakivaliokunnan kannan mukaan luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen

tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, 12/2000 vp, 31/2001 vp ja 38/2001 vp).

Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus on saatettu voimaan tasavallan presidentin asetuksella 3 päivänä tammikuuta 1976 (6/1976).

Valtiosopimustyöryhmän 31 päivänä tammikuuta 2000 jättämässä mietinnössä (UM 1/2000) todetaan (s. 50), että aikaisemmin noudatetun käytännön puitteissa asetuksella on voitu saattaa voimaan myös kansainvälisten ihmisoikeussopimusten määräyksiä. Koska julkisen vallan on perustuslain 22 §:n mukaan turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen, on ihmisoikeusystävällisen laintulkinnan periaate otettava huomioon myös ihmisoikeussopimusten voimaansaattamisasetuksia sovellettaessa. Nykyisin kansainvälisten ihmisoikeussopimusten voimaansaattamisesta ei enää voida säätää asetuksella, vaan ihmisoikeussopimukset on saatettava voimaan lailla. Lainsäädännön alaa koskevan käsityksen muuttuessa uuden perustuslain ja sitä koskevan tulkintakäytännön myötä aiemmin asetuksella voimaansaatettujen sopimusten voimaansaattamissäädöksiä ei ole ryhdytty kuitenkaan korottamaan lain tasolle, ellei siihen ole erityisiä syitä.

Pöytäkirja on luonteeltaan ihmisoikeussopimus, minkä vuoksi sen sisältämien aineellisten ihmisoikeusmääräysten voimaansaattamisessa tulee käyttää laintasoista voimaansaattamissäädöstä. Määräykset ovat sinänsä sopusoinnussa Suomen lainsäädännön kanssa.

Pöytäkirjan 1-4 artiklan yksilövalitusta koskevat määräykset vaikuttavat yksilön oikeusasemaan sellaisella tavalla, että yksilövalitusoikeuden sääntely Suomessa kuuluu lainsäädännön alaan.

Pöytäkirjan 5 artiklan 1 kohdan määräys väliaikaisista toimenpiteistä edellyttää eduskunnan hyväksymistä siksi, että määräys on merkityksellinen valtion täysivaltaisuuden kannalta.

Pöytäkirjan 6 artiklan mukaan komitea antaa valituksen luottamuksellisesti tiedoksi asianosaisena olevalle sopimusvaltiolle. Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, ellei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen julkisuudesta säädetään laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999). Määräys kuuluu siten lainsäädännön alaan.

Pöytäkirjan 7 artiklan määräykset komitean mahdollisesta osallistumisesta asian sovitteluun sivuavat täysivaltaisuutta ja kuuluvat siten lainsäädännön alaan.

Pöytäkirjan 9 artiklan määräys sopimusvaltion velvollisuudesta ottaa asianmukaisesti huomioon komitean kannanotot ja mahdolliset suositukset kuuluu myös valtion täysivaltaisuutta koskevana säännöksenä lainsäädännön alaan.

Pöytäkirjan 10 artiklassa määrätään valtioiden välisestä riidanratkaisusta. Komitean toimivallan tunnustavan selityksen antaminen edellyttää eduskunnan hyväksymistä.

Pöytäkirjan 11 artiklassa määrätään komitean tutkintamenettelystä. Menettelyssä komitea voi nimetä yhden tai useamman jäsenensä suorittamaan tutkinnan ja antamaan siitä kiireellisesti kertomuksen komitealle. Tutkintaan voi sisältyä käynti sopimusvaltion alueella, jos käynti on perusteltavissa ja sopimusvaltio suostuu siihen. Jäsenten tutkintatoiminnassa on katsottava olevan kyse julkisen vallan käyttämisestä Suomen alueella. Tutkintamenettelyä arvioidaan jäljempänä käsittelyjärjestystä koskevassa jaksossa valtion täysivaltaisuutta koskevien perustuslain säännösten kannalta. Tutkintatoimintaa koskevat määräykset eivät ole ongelmallisia perustuslain täysivaltaisuussääntelyn kannalta. Artiklan määräykset ovat kuitenkin merkityksellisiä täysivaltaisuuden kannalta ja kuuluvat sen vuoksi lainsäädännön alaan. 11 artiklan 1 kohdan mukainen selitys komitean toimivallan tunnustamisesta edellyttää eduskunnan suostumusta.

Suojelutoimenpiteistä määrätään pöytäkirjan 13 artiklassa. Artiklan määräyksen mukaan sopimusvaltio ryhtyy kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, ettei sen lainkäyttövaltaan kuuluvia yksityishenkilöitä kohdella huonosti tai uhkailla sen johdosta, että he ovat tehneet komitealle valituksia pöytäkirjan mukaisesti. Artikla kuuluu lainsäädännön alaan, sillä se sisältää voimassa olevan lainsäädännön sisältöön vaikuttavan velvoitteen.

Pöytäkirjan 8, 12 ja 14–22 artiklan määräykset eivät kuulu lainsäädännön alaan.

4.2 Käsittelyjärjestys

Perustuslain 1 §:n 1 momentin mukaan Suomi on täysivaltainen tasavalta. Perustuslain 1 § 3 momentin mukaan Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskunnan kehittämiseksi. Perustuslain esitöiden mukaan tällä säännöksellä on merkitystä arvioitaessa, milloin kansainvälinen velvoite on ristiriidassa perustuslain täysivaltaisuussäännösten kanssa (HE 1/1998 vp). Perustuslakivaliokunta on perustuslain esitöiden pohjalta katsonut perustelluksi lähteä siitä, että sellaiset kansainväliset velvoitteet, jotka ovat tavanomaisia nykyaikaisessa yhteiskunnassa ja jotka vain vähäisessä määrin vaikuttavat valtion täysivaltaisuuteen, eivät sellaisenaan ole ristiriidassa perustuslain täysivaltaisuussäännösten kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 19/2010 vp).

Pöytäkirjan 11 artiklassa tarkoitettuun komitean tutkintaan voi sisältyä käynti sopimusvaltion alueella, mikäli käynti on perusteltavissa ja sopimusvaltio suostuu siihen. Tutkinta suoritetaan luottamuksellisesti ja sopimusvaltion kanssa pyritään yhteistyöhön kaikissa menettelyn vaiheissa. Pöytäkirja ei sisällä määräyksiä komitean erityisistä toimivaltuuksista sopimusvaltion alueella eikä oikeudesta päästä tiettyihin tiloihin. Se ei sisällä myöskään määräyksiä, jotka olisivat esteenä sopimusvaltion edustajan läsnäololle komitean suorittaessa tutkintaa. Tietoja hankkiessaan komitea pyytää sopimusvaltiota tekemään yhteistyötä tietojen hankkimiseksi.

Komitean suorittamalla tutkintamenettelyllä on erittäin painavat perus- ja ihmisoikeuksien suojaamiseen liittyvät perusteet. Hallituksen käsityksen mukaan tutkintamenettely kokonaisuudessaan vaikuttaisi kokonaisarvion mukaan vain vähäisessä määrin valtion täysivaltaisuuteen. Sitä koskevat säännökset eivät ole ristiriidassa Suomen täysivaltaisuutta koskevien perustuslain säännösten kanssa.

Edellä mainitun perusteella pöytäkirja ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Pöytäkirja voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislaiksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

eduskunta hyväksyisi New Yorkissa 10 päivänä joulukuuta 2008 tehdyn taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan

ja että Suomi antaisi selityksen, jonka mukaan Suomi tunnustaa pöytäkirjan 10 artiklassa tarkoitetun komitean toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä sitä vastaan tehtyjä valtiovalituksia sekä pöytäkirjan 11 artiklassa tarkoitetun komitean tutkintamenettelyä koskevan toimivallan.

Edellä esitetyn perusteella ja koska pöytäkirja sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotukset

Laki

taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

New Yorkissa 10 päivänä joulukuuta 2008 tehdyn taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Sopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 30 päivänä elokuuta 2012

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

Sopimusteksti

Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja

Johdanto

Tämän pöytäkirjan sopimusvaltiot, jotka

katsovat, että Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaan ihmiskunnan kaikkien jäsenten synnynnäisen arvon sekä yhtäläisten ja luovuttamattomien oikeuksien tunnustaminen muodostaa vapauden, oikeudenmukaisuuden ja rauhan perustan maailmassa,

panevat merkille, että ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen mukaan kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan ja jokainen on oikeutettu kaikkiin tässä julistuksessa esitettyihin oikeuksiin ja vapauksiin ilman minkäänlaista rotuun, väriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun tekijään perustuvaa erotusta,

palauttavat mieliin, että ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja Yhdistyneiden kansakuntien kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa tunnustetaan, että vapaiden, pelosta ja puutteesta vapautta nauttivien ihmisten ihanne voidaan saavuttaa vain, jos luodaan olosuhteet, joissa jokainen saattaa nauttia taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksiaan sekä kansalaisoikeuksiaan ja poliittisia oikeuksiaan,

vahvistavat kaikkien ihmisoikeuksien ja perusvapauksien yleismaailmallisuuden, jakamattomuuden, keskinäisen riippuvuuden ja yhteenkuuluvuuden,

palauttavat mieliin, että jokainen taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (jäljempänä "yleissopimus") sopimusvaltio sitoutuu ryhtymään toimenpiteisiin sekä erikseen että kansainvälisen avun ja yhteistoiminnan kautta, varsinkin talouden ja tekniikan alalla, kaikin käytettävissään olevin voimavaroin, yleissopimuksessa tunnustettujen

Optional Protocol to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights

Preamble

The States Parties to the present Protocol,

Considering that, in accordance with the principles proclaimed in the Charter of the United Nations, recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world,

Noting that the Universal Declaration of Human Rights1 proclaims that all human beings are born free and equal in dignity and rights and that everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth therein, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status,

Recalling that the Universal Declaration of Human Rights and the International Covenants on Human Rights recognize that the ideal of free human beings enjoying freedom from fear and want can only be achieved if conditions are created whereby everyone may enjoy civil, cultural, economic, political and social rights,

Reaffirming the universality, indivisibility, interdependence and interrelatedness of all human rights and fundamental freedoms,

Recalling that each State Party to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (hereinafter referred to as the Covenant) undertakes to take steps, individually and through international assistance and cooperation, especially economic and technical, to the maximum of its available resources, with a view to achieving progressively the full realization of the rights recog-

oikeuksien toteuttamiseksi asteittain kokonaisuudessaan kaikin asianmukaisin keinoin ja varsinkin lainsäädäntötoimenpitein,

katsovat, että yleissopimuksen päämäärien saavuttamiseksi ja sen määräysten täytäntöön panemiseksi nykyistä tehokkaammin olisi taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitealle (jäljempänä "komitea") tehtävä mahdolliseksi suorittaa tässä pöytäkirjassa määrättyjä tehtäviä,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla
Komitean toimivalta ottaa vastaan ja käsitellä valituksia

1. Yleissopimuksen sopimusvaltio, joka tulee tämän pöytäkirjan sopimusvaltioksi, tunnustaa komitean toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä valituksia siten kuin tässä pöytäkirjassa määrätään.

2. Komitea ei ota vastaan valitusta, joka koskee muuta kuin tämän pöytäkirjan sopimusvaltiona olevaa yleissopimuksen sopimusvaltiota.

2 artikla
Valitukset

Valituksia voivat tehdä sopimusvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvat yksityishenkilöt tai yksityishenkilöiden ryhmät, jotka väittävät kyseisen sopimusvaltion loukanneen heidän yleissopimuksessa tunnustettuja taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksiaan, tai valituksia voidaan tehdä näiden puolesta. Jos valitus tehdään yksityishenkilöiden tai yksityishenkilöiden ryhmien puolesta, tämän on tapahduttava näiden suostumuksella, jollei valittaja voi perustella toimintaansa näiden puolesta ilman tällaista suostumusta.

3 artikla
Tutkittavaksi ottaminen

1. Komitea ei käsittele valitusta, ellei se ole varmistunut siitä, että kaikki käytettävissä olevat kansalliset oikeussuojakeinot on käytetty. Tätä määräystä ei sovelleta, jos näiden oikeussuojakeinojen käyttäminen on kestänyt kohtuuttoman kauan.

nized in the Covenant by all appropriate means, including particularly the adoption of legislative measures,

Considering that, in order further to achieve the purposes of the Covenant and the implementation of its provisions, it would be appropriate to enable the Committee on Economic, Social and Cultural Rights (hereinafter referred to as the Committee) to carry out the functions provided for in the present Protocol,

Have agreed as follows:

Article 1
Competence of the Committee to receive and consider communications

1. A State Party to the Covenant that becomes a Party to the present Protocol recognizes the competence of the Committee to receive and consider communications as provided for by the provisions of the present Protocol.

2. No communication shall be received by the Committee if it concerns a State Party to the Covenant which is not a Party to the present Protocol.

Article 2
Communications

Communications may be submitted by or on behalf of individuals or groups of individuals, under the jurisdiction of a State Party, claiming to be victims of a violation of any of the economic, social and cultural rights set forth in the Covenant by that State Party. Where a communication is submitted on behalf of individuals or groups of individuals, this shall be with their consent unless the author can justify acting on their behalf without such consent.

Article 3
Admissibility

1. The Committee shall not consider a communication unless it has ascertained that all available domestic remedies have been exhausted. This shall not be the rule where the application of such remedies is unreasonably prolonged.

2. Komitea ei ota valitusta tutkittavaksi, jos:

(a) valitusta ei ole tehty vuoden kuluessa siitä, kun kaikki kansalliset oikeussuojakeinot on käytetty, jollei valittaja pysty osoittamaan, ettei valitusta voitu tehdä kyseisenä määräaikana;

(b) valituksen kohteena olevat seikat ovat olleet olemassa ennen tämän pöytäkirjan voimaantuloa kyseisen sopimusvaltion osalta, elleivät nämä seikat ole jatkuneet kyseisen ajankohdan jälkeen.

(c) komitea on jo tutkinut saman asian tai sitä on tutkittu tai tutkitaan muussa kansainvälisessä tutkinta- tai selvittelymenettelyssä;

(d) yleissopimuksen määräykset eivät sovellu valitukseen;

(e) valitus on ilmeisen perusteeton, sitä ei ole perusteltu riittävästi tai se perustuu yksinomaan joukkoviestimien levittämiin tietoihin;

(f) valituksessa on käytetty väärin valitusoikeutta; tai

(g) valitus on tehty nimettömänä tai muutoin kuin kirjallisesti.

4 artikla
Valitukset, joista ei ilmene selvää haittaa

Komitea voi tarvittaessa kieltäytyä käsittelemästä valitusta, josta ei ilmene, että valittajalle olisi aiheutunut selvää haittaa, jollei komitea katso valituksen tuovan esiin vakavaa yleisesti merkittävää seikkaa.

5 artikla
Väliaikaiset toimenpiteet

1. Komitea voi milloin tahansa valituksen vastaanottamisen jälkeen ja ennen asiasisältöä koskevan ratkaisun tekemistä toimittaa asianosaisena olevalle sopimusvaltiolle sen kiireellisesti käsiteltäväksi pyynnön, että tämä sopimusvaltio ryhtyisi sellaisiin väliaikaisiin toimenpiteisiin, jotka voivat poikkeustapauksissa olla tarpeen, jotta vältettäisiin väitetystä loukkauksesta uhrille tai uhreille mahdollisesti aiheutuva korvaamaton vahinko.

2. Se, että komitea käyttää 1 kohdan mukaista harkintavaltaansa, ei tarkoita, että se olisi päättänyt ottaa valituksen tutkittavaksi

2. The Committee shall declare a communication inadmissible when:

(a) It is not submitted within one year after the exhaustion of domestic remedies, except in cases where the author can demonstrate that it had not been possible to submit the communication within that time limit;

(b) The facts that are the subject of the communication occurred prior to the entry into force of the present Protocol for the State Party concerned unless those facts continued after that date;

(c) The same matter has already been examined by the Committee or has been or is being examined under another procedure of international investigation or settlement;

(d) It is incompatible with the provisions of the Covenant;

(e) It is manifestly ill-founded, not sufficiently substantiated or exclusively based on reports disseminated by mass media;

(f) It is an abuse of the right to submit a communication; or when

(g) It is anonymous or not in writing.

Article 4
Communications not revealing a clear disadvantage

The Committee may, if necessary, decline to consider a communication where it does not reveal that the author has suffered a clear disadvantage, unless the Committee considers that the communication raises a serious issue of general importance.

Article 5
Interim measures

1. At any time after the receipt of a communication and before a determination on the merits has been reached, the Committee may transmit to the State Party concerned for its urgent consideration a request that the State Party take such interim measures as may be necessary in exceptional circumstances to avoid possible irreparable damage to the victim or victims of the alleged violations.

2. Where the Committee exercises its discretion under paragraph 1 of the present article, this does not imply a determination on

tai ratkaissut sen asiasisällön.

6 artikla
Valituksen toimittaminen

1. Komitea antaa sille tämän pöytäkirjan mukaisesti tehdyn valituksen luottamuksellisesti tiedoksi asianosaisena olevalle sopimusvaltiolle, jollei komitea valitusta tälle valtiolle tiedoksi antamatta katso, ettei valitusta voida ottaa tutkittavaksi.
2. Asianosaisena oleva sopimusvaltio toimittaa kuuden kuukauden kuluessa komitealle kirjalliset selvityksensä tai lausuntonsa asiasta ja mahdollisesti tarjoamastaan oikeussuojakeinosta.

7 artikla
Sovintoratkaisu

1. Komitea saattaa hyvät palveluksensa asian osapuolten käytettäväksi, jotta asiassa saavutettaisiin sovintoratkaisu yleissopimuksessa määrättyjä velvoitteita noudattaen.

2. Sovintoratkaisun hyväksyminen päättää tämän pöytäkirjan mukaisen valituksen käsittelyn.

8 artikla
Valitusten tutkiminen

1. Komitea tutkii tämän pöytäkirjan 2 artiklan mukaisesti vastaan ottamansa valitukset kaikkien sille toimitettujen aineistojen perusteella, edellyttäen, että nämä aineistot toimitetaan asian osapuolille.
2. Komitea tutkii tämän pöytäkirjan mukaisesti tehdyt valitukset suljetuissa istunnoissa.

3. Tutkiessaan tämän pöytäkirjan mukaista valitusta komitea voi tarvittaessa tutkia asian kannalta merkityksellisiä aineistoja, jotka ovat peräisin muilta Yhdistyneiden kansakuntien elimiltä, erityisjärjestöiltä, rahastoilta, ohjelmilta ja järjestelmiltä ja muilta kansainvälisiltä järjestöiltä, alueelliset ihmisoikeusjärjestelmät mukaan lukien, sekä kyseisen sopimusvaltion esittämiä vastineita tai huomautuksia.
4. Tutkiessaan tämän pöytäkirjan mukaisia valituksia komitea arvioi niiden toimenpitei-

admissibility or on the merits of the communication.

Article 6
Transmission of the communication

1. Unless the Committee considers a communication inadmissible without reference to the State Party concerned, the Committee shall bring any communication submitted to it under the present Protocol confidentially to the attention of the State Party concerned.
2. Within six months, the receiving State Party shall submit to the Committee written explanations or statements clarifying the matter and the remedy, if any, that may have been provided by that State Party.

Article 7
Friendly settlement

1. The Committee shall make available its good offices to the parties concerned with a view to reaching a friendly settlement of the matter on the basis of the respect for the obligations set forth in the Covenant.
2. An agreement on a friendly settlement closes consideration of the communication under the present Protocol.

Article 8
Examination of communications

1. The Committee shall examine communications received under article 2 of the present Protocol in the light of all documentation submitted to it, provided that this documentation is transmitted to the parties concerned.
2. The Committee shall hold closed meetings when examining communications under the present Protocol.
3. When examining a communication under the present Protocol, the Committee may consult, as appropriate, relevant documentation emanating from other United Nations bodies, specialized agencies, funds, programmes and mechanisms, and other international organizations, including from regional human rights systems, and any observations or comments by the State Party concerned.

4. When examining communications under the present Protocol, the Committee shall

den asianmukaisuutta, joihin sopimusvaltio on ryhtynyt yleissopimuksen II osan mukaisesti. Tällöin komitea ottaa huomioon, että sopimusvaltio voi toteuttaa useita mahdollisia toimenpiteitä yleissopimuksessa määrättyjen oikeuksien täytäntöön panemiseksi.

consider the reasonableness of the steps taken by the State Party in accordance with part II of the Covenant. In doing so, the Committee shall bear in mind that the State Party may adopt a range of possible policy measures for the implementation of the rights set forth in the Covenant.

9 artikla
Toimenpiteet komitean kannanottojen johdosta

1. Tutkittuaan valituksen komitea toimittaa valitusta koskevat kannanottonsa sekä mahdolliset suosituksensa asian osapuolille.

2. Sopimusvaltio ottaa asianmukaisesti huomioon komitean kannanotot ja mahdolliset suositukset sekä toimittaa komitealle kuuden kuukauden kuluessa kirjallisen vastauksen, johon sisältyvät tiedot toimenpiteistä, joihin on ryhdytty komitean kannanottojen ja suositusten johdosta.

3. Komitea voi pyytää sopimusvaltiota toimittamaan lisätietoja toimenpiteistä, joihin sopimusvaltio on ryhtynyt komitean kannanottojen tai sen mahdollisten suositusten johdosta; jos komitea katsoo asianmukaiseksi, se voi pyytää sopimusvaltiota toimittamaan lisätietoja myös myöhemmin yleissopimuksen 16 ja 17 artiklan mukaisesti antamissaan kertomuksissa.

Article 9
Follow-up to the views of the Committee

1. After examining a communication, the Committee shall transmit its views on the communication, together with its recommendations, if any, to the parties concerned.

2. The State Party shall give due consideration to the views of the Committee, together with its recommendations, if any, and shall submit to the Committee, within six months, a written response, including information on any action taken in the light of the views and recommendations of the Committee.

3. The Committee may invite the State Party to submit further information about any measures the State Party has taken in response to its views or recommendations, if any, including as deemed appropriate by the Committee, in the State Party's subsequent reports under articles 16 and 17 of the Covenant.

10 artikla
Valtiovalitukset

1. Tämän pöytäkirjan sopimusvaltio voi milloin tahansa antaa tämän artiklan mukaisesti selityksen, jonka mukaan se tunnustaa komitean toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä valituksia, joissa sopimusvaltio väittää että toinen sopimusvaltio ei täytä yleissopimuksen mukaisia velvoitteitaan. Tämän artiklan mukaisia valituksia voidaan ottaa vastaan ja käsitellä ainoastaan, jos ne ovat sellaisen sopimusvaltion tekemiä, joka on antanut osaltaan komitean toimivallan tunnustavan selityksen. Komitea ei ota vastaan valitusta, jos se koskee sopimusvaltiota, joka ei ole antanut tällaista selitystä. Tämän artiklan mukaisesti vastaan otetut valitukset käsitellään seuraavaa menettelyä noudattaen:

Article 10
Inter-State communications

1. A State Party to the present Protocol may at any time declare under the present article that it recognizes the competence of the Committee to receive and consider communications to the effect that a State Party claims that another State Party is not fulfilling its obligations under the Covenant. Communications under the present article may be received and considered only if submitted by a State Party that has made a declaration recognizing in regard to itself the competence of the Committee. No communication shall be received by the Committee if it concerns a State Party which has not made such a declaration. Communications received under the present article shall be dealt with in accordance with the following procedure:

(a) Jos tämän pöytäkirjan sopimusvaltio katsoo, ettei toinen sopimusvaltio täytä yleissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, se voi kirjallisella valituksella antaa asian tiedoksi kyseiselle sopimusvaltiolle. Sopimusvaltio voi ilmoittaa asiasta myös komitealle. Kolmen kuukauden kuluessa valituksen vastaanottamisesta valituksen vastaan ottava valtio antaa valituksen lähettäneelle valtiolle asiaa koskevan kirjallisen selityksen tai muun lausunnon, jossa viitataan mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan asiassa käytettyihin tai vireillä tai käytettävissä oleviin kansallisiin menettelyihin ja oikeussuojakeinoihin;

(b) Jollei asiaa saada selvitetyksi molempia asianosaisina olevia sopimusvaltioita tyydyttävällä tavalla kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun valituksen vastaan ottava valtio on ottanut vastaan alkuperäisen valituksen, kummallakin valtiolla on oikeus saattaa asia komitean käsiteltäväksi sekä komitealle että toiselle valtiolle osoitetulla ilmoituksella;

(c) Komitea käsittelee sen käsiteltäväksi saatetun asian vasta, kun se on varmistunut siitä, että asiassa on käytetty kaikki käytettävissä olevat kansalliset oikeussuojakeinot. Tätä määräystä ei sovelleta, jos komitea katsoo, että näiden oikeussuojakeinojen käyttäminen on kestänyt kohtuuttoman kauan;

(d) Jollei tämän kohdan c alakohdan määräyksistä muuta johdu, komitea saattaa hyvät palveluksensa kyseisten sopimusvaltioiden käytettäväksi, jotta asiassa saavutettaisiin sovintoratkaisu yleissopimuksessa määrättyjä velvoitteita noudattaen;

(e) Komitea tutkii tämän artiklan mukaisesti tehdyt valitukset suljetuissa istunnoissa;

(f) Komitea voi sen käsiteltäväksi tämän kohdan b alakohdan mukaisesti saatetussa asiassa kehottaa b alakohdassa tarkoitettuja asianomaisia sopimusvaltioita antamaan kaikki asiaankuuluvat tiedot;

(g) Asianosaisina olevilla tämän kohdan b alakohdassa tarkoitetuilla sopimusvaltioilla on oikeus olla edustettuina komitean käsitellessä asiaa sekä esittää huomautuksia suullisesti ja/tai kirjallisesti;

(h) Tämän kohdan b alakohdan mukaisen

(a) If a State Party to the present Protocol considers that another State Party is not fulfilling its obligations under the Covenant, it may, by written communication, bring the matter to the attention of that State Party. The State Party may also inform the Committee of the matter. Within three months after the receipt of the communication the receiving State shall afford the State that sent the communication an explanation, or any other statement in writing clarifying the matter, which should include, to the extent possible and pertinent, reference to domestic procedures and remedies taken, pending or available in the matter;

(b) If the matter is not settled to the satisfaction of both States Parties concerned within six months after the receipt by the receiving State of the initial communication, either State shall have the right to refer the matter to the Committee, by notice given to the Committee and to the other State;

(c) The Committee shall deal with a matter referred to it only after it has ascertained that all available domestic remedies have been invoked and exhausted in the matter. This shall not be the rule where the application of the remedies is unreasonably prolonged;

(d) Subject to the provisions of subparagraph (c) of the present paragraph the Committee shall make available its good offices to the States Parties concerned with a view to a friendly solution of the matter on the basis of the respect for the obligations set forth in the Covenant;

(e) The Committee shall hold closed meetings when examining communications under the present article;

(f) In any matter referred to it in accordance with subparagraph (b) of the present paragraph, the Committee may call upon the States Parties concerned, referred to in subparagraph (b), to supply any relevant information;

(g) The States Parties concerned, referred to in subparagraph (b) of the present paragraph, shall have the right to be represented when the matter is being considered by the Committee and to make submissions orally and/or in writing;

(h) The Committee shall, with all due ex-

ilmoituksen vastaan otettuaan komitea antaa viipymättä kertomuksen seuraavasti:

(i) Jos saavutetaan tämän kohdan d alakohdan mukainen ratkaisu, komitea rajoittaa selvityksensä lyhyeen lausuntoon, jossa todetaan tosiasiat sekä saavutettu ratkaisu,

(ii) Jollei saavuteta tämän kohdan d alakohdan mukaista ratkaisua, komitea esittää kertomuksessaan asianosaisina olevien sopimusvaltioiden välistä asiaa koskevat olennaiset tosiseikat. Kertomukseen liitetään kyseisten sopimusvaltioiden antamat kirjalliset huomautukset ja pöytäkirja niiden suullisista huomautuksista. Komitea voi myös toimittaa pelkästään asianosaisina oleville sopimusvaltioille kannanotot, jotka se katsoo merkityksellisiksi niiden välisen asian kannalta.

Kaikissa tapauksissa kertomus toimitetaan asianosaisina oleville sopimusvaltioille.

2. Sopimusvaltiot tallettavat tämän artiklan 1 kohdan mukaisen selityksen Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan, ja pääsihteeri toimittaa jäljennökset selityksestä muille sopimusvaltioille. Selitys voidaan peruuttaa milloin tahansa ilmoittamalla asiasta pääsihteerille. Peruuttaminen ei vaikuta sellaisen asian käsittelyyn, josta on jo tehty valitus tämän artiklan mukaisesti; sopimusvaltiolta ei oteta vastaan uutta tämän artiklan mukaista valitusta sen jälkeen, kun pääsihteeri on ottanut vastaan selityksen peruuttamista koskevanilmoituksen, ellei kyseinen sopimusvaltio ole antanut uutta selitystä.

11 artikla
Tutkintamenettely

1. Tämän pöytäkirjan sopimusvaltio voi milloin tahansa antaa selityksen, jonka mukaan se tunnustaa tässä artiklassa komitealle annetun toimivallan.

2. Jos komitean saaman luotettavan tiedon mukaan sopimusvaltio on vakavasti tai järjestelmällisesti loukannut yleissopimuksessa määrättyjä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia, komitea pyytää tätä sopediency after the date of receipt of notice under subparagraph (b) of the present paragraph, submit a report, as follows:

(i) If a solution within the terms of subparagraph (d) of the present paragraph is reached, the Committee shall confine its report to a brief statement of the facts and of the solution reached;

(ii) If a solution within the terms of subparagraph (d) is not reached, the Committee shall, in its report, set forth the relevant facts concerning the issue between the States Parties concerned. The written submissions and record of the oral submissions made by the States Parties concerned shall be attached to the report. The Committee may also communicate only to the States Parties concerned any views that it may consider relevant to the issue between them.

In every matter, the report shall be communicated to the States Parties concerned.

2. A declaration under paragraph 1 of the present article shall be deposited by the States Parties with the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit copies thereof to the other States Parties. A declaration may be withdrawn at any time by notification to the Secretary-General. Such a withdrawal shall not prejudice the consideration of any matter that is the subject of a communication already transmitted under the present article; no further communication by any State Party shall be received under the present article after the notification of withdrawal of the declaration has been received by the Secretary-General, unless the State Party concerned has made a new declaration.

Article 11
Inquiry procedure

1. A State Party to the present Protocol may at any time declare that it recognizes the competence of the Committee provided for under the present article.

2. If the Committee receives reliable information indicating grave or systematic violations by a State Party of any of the economic, social and cultural rights set forth in the Covenant, the Committee shall invite that

pimusvaltiota tekemään yhteistyötä tietojen tutkimiseksi ja tätä varten toimittamaan kyseisiä tietoja koskevan vastineen.

3. Ottaen huomioon asianosaisena olevan sopimusvaltion mahdollisesti toimittaman vastineen sekä muut käytettävissään olevat luotettavat tiedot komitea voi nimetä yhden tai useamman jäsenensä suorittamaan tutkinnan ja antamaan siitä kiireellisesti kertomuksen komitealle. Tutkintaan voi sisältyä käynti sopimusvaltion alueella, mikäli käynti on perusteltavissa ja sopimusvaltio suostuu siihen.

4. Tutkinta suoritetaan luottamuksellisesti, ja sopimusvaltion kanssa pyritään yhteistyöhön kaikissa menettelyn vaiheissa.

5. Käsiteltyään tutkinnan tulokset komitea toimittaa ne asianosaisena olevalle sopimusvaltiolle yhdessä mahdollisten kommenttien ja suositusten kanssa.

6. Asianosaisena oleva sopimusvaltio toimittaa vastineensa komitealle kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun se on ottanut vastaan komitean toimittamat tulokset, kommentit ja suositukset.

7. Kun tällainen menettely on suoritettu tämän artiklan 2 kohdan mukaisen tutkinnan osalta, komitea voi kyseisen sopimusvaltion kanssa neuvoteltuaan päättää sisällyttää tiivistelmän menettelyn tuloksista tämän pöytäkirjan 15 artiklassa tarkoitettuun vuosikertomukseen.

8. Sopimusvaltio, joka on antanut tämän artiklan 1 kohdan mukaisenselityksen, voi milloin tahansa peruuttaa tämän selityksen ilmoittamalla asiasta pääsihteerille.

State Party to cooperate in the examination of the information and to this end to submit observations with regard to the information concerned.

3. Taking into account any observations that may have been submitted by the State Party concerned as well as any other reliable information available to it, the Committee may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to the Committee. Where warranted and with the consent of the State Party, the inquiry may include a visit to its territory.

4. Such an inquiry shall be conducted confidentially and the cooperation of the State Party shall be sought at all stages of the proceedings.

5. After examining the findings of such an inquiry, the Committee shall transmit these findings to the State Party concerned together with any comments and recommendations.

6. The State Party concerned shall, within six months of receiving the findings, comments and recommendations transmitted by the Committee, submit its observations to the Committee.

7. After such proceedings have been completed with regard to an inquiry made in accordance with paragraph 2 of the present article, the Committee may, after consultations with the State Party concerned, decide to include a summary account of the results of the proceedings in its annual report provided for in article 15 of the present Protocol.

8. Any State Party having made a declaration in accordance with paragraph 1 of the present article may, at any time, withdraw this declaration by notification to the Secretary-General.

12 artikla
Toimenpiteet tutkintamenettelyn johdosta

1. Komitea voi pyytää asianosaisena olevaa sopimusvaltiota sisällyttämään yleissopimuksen 16 ja 17 artiklan mukaiseen kertomukseensa yksityiskohtaiset tiedot toimenpiteistä, joihin on ryhdytty tämän pöytäkirjan 11 artiklan mukaisesti suoritetun tutkinnan johdosta.

2. Komitea voi tarvittaessa 11 artiklan 6 kohdassa tarkoitetun kuuden kuukauden määräajan päätyttyä pyytää asianosaisena olevaa

Article 12
Follow-up to the inquiry procedure

1. The Committee may invite the State Party concerned to include in its report under articles 16 and 17 of the Covenant details of any measures taken in response to an inquiry conducted under article 11 of the present Protocol.

2. The Committee may, if necessary, after the end of the period of six months referred to in article 11, paragraph 6, invite the State

sopimusvaltiota ilmoittamaan sille toimenpiteistä, joihin tutkinnan johdosta on ryhdytty.

13 artikla
Suojelutoimenpiteet

Sopimusvaltio ryhtyy kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, ettei sen lainkäyttövaltaan kuuluvia yksityishenkilöitä kohdella huonosti tai uhkailla sen johdosta, että he ovat tehneet komitealle valituksia tämän pöytäkirjan mukaisesti.

14 artikla
Kansainvälinen apu ja yhteistyö

1. Jos komitea katsoo sen tarpeelliseksi, se toimittaa asianosaisena olevan sopimusvaltion suostumuksella Yhdistyneiden kansakuntien erityisjärjestöille, rahastoille ja ohjelmille sekä muille toimivaltaisille elimille kannanottonsa tai suosituksensa teknisen neuvonnan tai avun tarvetta ilmaisevien valitusten ja kyselyjen johdosta ja liittää mukaan sopimusvaltion mahdolliset vastineet ja ehdotukset, jotka koskevat näitä kannanottoja tai suosituksia.

2. Komitea voi asianosaisena olevan sopimusvaltion suostumuksella myös saattaa näiden elinten tietoon tämän pöytäkirjan mukaisesti käsiteltävistä valituksista johtuvan asian, joka saattaa edistää näiden elinten toimivaltansa puitteissa tekemää päätöstä siitä, onko aiheellista ryhtyä kansainvälisiin toimenpiteisiin, joilla voidaan osaltaan auttaa sopimusvaltioita edistymään yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien täytäntöönpanossa.

3. Perustetaan yleiskokouksen asianomaisia menettelyjä noudattaen rahasto, jota hallinnoidaan Yhdistyneiden kansakuntien varainhoitoa koskevien määräysten ja sääntöjen mukaisesti ja jonka tarkoituksena on asiantuntija-avun ja teknisen avun antaminen sopimusvaltioille kunkin sopimusvaltion suostumuksella, jotta ne voivat nykyistä paremmin panna täytäntöön yleissopimuksessa määrätyt oikeudet ja siten osaltaan vahvistaa kansallista toimintakykyään tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvien taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien alalla.

4. Tämän artiklan määräykset eivät rajoita kunkin sopimusvaltion velvollisuutta täyttää

Party concerned to inform it of the measures taken in response to such an inquiry.

Article 13
Protection measures

A State Party shall take all appropriate measures to ensure that individuals under its jurisdiction are not subjected to any form of ill-treatment or intimidation as a consequence of communicating with the Committee pursuant to the present Protocol.

Article 14
International assistance and cooperation

1. The Committee shall transmit, as it may consider appropriate, and with the consent of the State Party concerned, to United Nations specialized agencies, funds and programmes and other competent bodies, its views or recommendations concerning communications and inquiries that indicate a need for technical advice or assistance, along with the State Party's observations and suggestions, if any, on these views or recommendations.

2. The Committee may also bring to the attention of such bodies, with the consent of the State Party concerned, any matter arising out of communications considered under the present Protocol which may assist them in deciding, each within its field of competence, on the advisability of international measures likely to contribute to assisting States Parties in achieving progress in implementation of the rights recognized in the Covenant.

3. A trust fund shall be established in accordance with the relevant procedures of the General Assembly, to be administered in accordance with the financial regulations and rules of the United Nations, with a view to providing expert and technical assistance to States Parties, with the consent of the State Party concerned, for the enhanced implementation of the rights contained in the Covenant, thus contributing to building national capacities in the area of economic, social and cultural rights in the context of the present Protocol.

4. The provisions of the present article are without prejudice to the obligations of each

yleissopimuksen mukaiset velvoitteensa.

15 artikla
Vuosikertomus

Komitean sisällyttää vuosikertomukseensa yhteenvedon tämän pöytäkirjan mukaisesta toiminnastaan.

16 artikla
Jakelu ja tiedottaminen

Kukin sopimusvaltio sitoutuu tekemään yleissopimuksen ja tämän pöytäkirjan laajalti tunnetuiksi ja jakamaan niitä sekä helpottamaan tiedon saantia komitean kannanotoista ja suosituksista, erityisesti asianosaisena olevaa sopimusvaltiota koskevien asioiden osalta, ja tekemään tämän vammaisille henkilöille saavutettavalla tavalla.

17 artikla
Allekirjoittaminen, ratifiointi ja liittyminen

1. Tämä pöytäkirja on avoinna allekirjoittamista varten valtiolle, joka on allekirjoittanut tai ratifioinut yleissopimuksen tai liittynyt siihen.
2. Valtio, joka on ratifioinut yleissopimuksen tai liittynyt siihen, voi ratifioida tämän pöytäkirjan. Ratifioimiskirjat talletetaan Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan.
3. Tämä pöytäkirja on avoinna liittymistä varten valtiolle, joka on ratifioinut yleissopimuksen tai liittynyt siihen.
4. Liittyminen tapahtuu tallettamalla liittymiskirja Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan.

18 artikla
Voimaantulo

1. Tämä pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua päivästä, jona kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan.
2. Kunkin sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tämän pöytäkirjan tai liittyy siihen sen

State Party to fulfil its obligations under the Covenant.

Article 15
Annual report

The Committee shall include in its annual report a summary of its activities under the present Protocol.

Article 16
Dissemination and information

Each State Party undertakes to make widely known and to disseminate the Covenant and the present Protocol and to facilitate access to information about the views and recommendations of the Committee, in particular, on matters involving that State Party, and to do so in accessible formats for persons with disabilities.

Article 17
Signature, ratification and accession

1. The present Protocol is open for signature by any State that has signed, ratified or acceded to the Covenant.

2. The present Protocol is subject to ratification by any State that has ratified or acceded to the Covenant. Instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.
3. The present Protocol shall be open to accession by any State that has ratified or acceded to the Covenant.
4. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Secretary-General of the United Nations.

Article 18
Entry into force

1. The present Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of the tenth instrument of ratification or accession.
2. For each State ratifying or acceding to the present Protocol, after the deposit of the

jälkeen, kun kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu, pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua päivästä, jona tämä valtio on tallettanut ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

tenth instrument of ratification or accession, the Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit of its instrument of ratification or accession.

19 artikla
Pöytäkirjan muuttaminen

1. Sopimusvaltiot voivat ehdottaa muutoksia tähän pöytäkirjaan ja toimittaa muutosehdotuksensa Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille. Pääsihteeri antaa muutosehdotukset tiedoksi sopimusvaltioille ja pyytää, että ne ilmoittavat pääsihteerille, kannattavatko ne sopimusvaltioiden kokouksen koolle kutsumista ehdotusten käsittelyä ja niistä päättämistä varten. Jos neljän kuukauden kuluessa tiedoksiantopäivästä vähintään kolmasosa sopimusvaltioista kannattaa kokouksen koolle kutsumista, pääsihteeri kutsuu kokouksen koolle Yhdistyneiden kansakuntien alaisuudessa. Pääsihteeri toimittaa kokouksessa läsnä olevien ja äänestävien sopimusvaltioiden kahden kolmasosan enemmistöllä hyväksymän muutoksen Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen hyväksyttäväksi ja sen jälkeen kaikkien sopimusvaltioiden hyväksyttäväksi.

2. Tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti hyväksytty muutos tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun talletettujen hyväksymiskirjojen määrä on noussut kahteen kolmasosaan sopimusvaltioiden määrästä muutoksen hyväksymisen ajankohtana. Sen jälkeen muutos tulee voimaan sopimusvaltion osalta kolmantenakymmenentenä päivänä sen hyväksymiskirjan tallettamisen jälkeen. Muutos sitoo ainoastaan niitä sopimusvaltioita, jotka ovat hyväksyneet sen.

Article 19
Amendments

1. Any State Party may propose an amendment to the present Protocol and submit it to the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall communicate any proposed amendments to States Parties, with a request to be notified whether they favour a meeting of States Parties for the purpose of considering and deciding upon the proposals. In the event that, within four months from the date of such communication, at least one third of the States Parties favour such a meeting, the Secretary-General shall convene the meeting under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of two thirds of the States Parties present and voting shall be submitted by the Secretary-General to the General Assembly for approval and thereafter to all States Parties for acceptance.

2. An amendment adopted and approved in accordance with paragraph 1 of the present article shall enter into force on the thirtieth day after the number of instruments of acceptance deposited reaches two thirds of the number of States Parties at the date of adoption of the amendment. Thereafter, the amendment shall enter into force for any State Party on the thirtieth day following the deposit of its own instrument of acceptance. An amendment shall be binding only on those States Parties which have accepted it.

20 artikla
Irtisanominen

1. Sopimusvaltio voi irtisanoa tämän pöytäkirjan milloin tahansa ilmoittamalla asiasta kirjallisesti Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua päivästä, jona pääsihteeri on ottanut ilmoituksen vastaan.

2. Irtisanominen ei rajoita tämän pöytäkir-

Article 20
Denunciation

1. Any State Party may denounce the present Protocol at any time by written notification addressed to the Secretary-General of the United Nations. Denunciation shall take effect six months after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

2. Denunciation shall be without prejudice

jan määräysten soveltamista edelleen ennen irtisanomisen voimaantulopäivää 2 ja 10 artiklan mukaisesti tehtyihin valituksiin tai 11 artiklan mukaisesti vireille pantuihin menettelyihin.

21 artikla
Pääsihteerin ilmoitukset

Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri ilmoittaa kaikille yleissopimuksen 26 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetuille valtioille seuraavat tiedot:

(a) tämän pöytäkirjan mukaiset allekirjoittamiset, ratifioinnit ja liittymiset;

(b) tämän pöytäkirjan voimaantulopäivä ja 19 artiklan mukaisten muutosten voimaantulopäivät;

(c) 20 artiklan mukaiset irtisanomiset.

22 artikla
Viralliset kielet

1. Tämä pöytäkirja, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset, talletetaan Yhdistyneiden kansakuntien arkistoon.

2. Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri toimittaa tämän pöytäkirjan oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille yleissopimuksen 26 artiklassa tarkoitetuille valtioille.

to the continued application of the provisions of the present Protocol to any communication submitted under articles 2 and 10 or to any procedure initiated under article 11 before the effective date of denunciation.

Article 21
Notification by the Secretary-General

The Secretary-General of the United Nations shall notify all States referred to in article 26, paragraph 1, of the Covenant of the following particulars:

(a) Signatures, ratifications and accessions under the present Protocol;

(b) The date of entry into force of the present Protocol and of any amendment under article 19;

(c) Any denunciation under article 20.

Article 22
Official languages

1. The present Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the United Nations.

2. The Secretary-General of the United Nations shall transmit certified copies of the present Protocol to all States referred to in article 26 of the Covenant.